

KNNV-Paddenwerkgroep Brouwerskolk

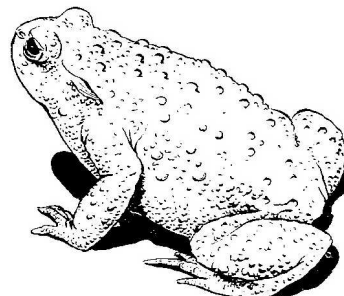
Verslag 2010

Inhoudsopgave

Foto op de omslag: De kaart van de Brouwerskolkpark. De rode lijnen staan voor het gaas dat aansluit op de faunatunnels. Brouwerskolkweg.

- Inleiding
- 1. De gebieden
- 2. De waargenomen soorten
- 3. Route Brouwerskolkweg
- 4. Onze werkwijze
- 5. Seizoen 2010
- 6. Amfibieën elders
Bloemendaalseweg, Korte Zijlweg en Marine Hospitaal
- 7. Overige
- 8. Evaluatie
- 9. Literatuur

Gewone pad

Bijlagen:

- 1. Grafiek: In 2010 aangetroffen amfibieën tijdens de heen- en terugtrek.
- 2. Grafiek: In 2010 tijdens de heentrek in de emmers 1 t/m 22 en de bakken 1 t/m 3 aangetroffen amfibieën.
- 3. Grafiek: In 2010 tijdens de terugtrek in de emmers 40 t/m 48 aangetroffen amfibieën.
- 4. Grafiek: In 2010 aangetroffen amfibieën tijdens de heen- en terugtrek bij een gemeten temperatuur.
- 5. Grafiek: In de periode 2006-2010 aangetroffen amfibieën tijdens de heen- en terugtrek.

Inleiding

De aanleiding om een paddenwerkgroep op te zetten in 2005 was de paddentrekroute aan de Brouwerskolkweg. Op deze trekroute werden amfibieën en reptielen niet afdoende beschermd tegen het verkeer.

De Brouwerskolkweg is, vooral in het weekend, een drukke doorgaande weg waar met hoge snelheden wordt gereden.

Amfibieën, padden en kikkers, verplaatsen zich relatief langzaam en worden daarom gemakkelijk door een auto overreden. Bij een rijsnelheid van 15 km per uur worden zij niet meegezogen door een auto en kunnen de overkant halen. Met hogere snelheden overleven ze het niet.

Aan de Brouwerskolkweg werden voor het vijfde achtereenvolgende jaar padden en kikkers overgezet.

1. De gebieden

Brouwerskolkpark

Het Brouwerskolkpark is gelegen in de Gemeente Bloemendaal en is onderdeel van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Het park is 17,15 ha groot en kent flinke hoogteverschillen. In het oosten ligt de Brouwerskolk, die door kwel- en regenwater wordt gevoed. Dwars door het park loopt de Brouwerskolkweg, een drukke onoverzichtelijke weg. In het westen grenst het park aan Middenduin.

Sinds 2003 is het park opgenomen in het Habitatrictlijngebied; dit betekent: hoofddoelstelling natuur.

Het centrum van de paddentrek ligt bij de coördinaten 101.261-489.274 en op 13 meter boven NAP in het Brouwerskolkpark.

Middenduin

Middenduin, een natuurgebied van 158 ha, gelegen in Overveen in de Gemeente Bloemendaal, wordt beheerd door Staatsbosbeheer. In het oosten grenst het aan het Brouwerskolkpark. Het is een zeer gevarieerd binnenduingebied met steile duinen en vochtige dalen. De aanvankelijk stuivende duinen zijn in de 19^e eeuw gedeeltelijk bebost.

2. De waargenomen soorten

Bruine kikker (*Rana temporaria*)

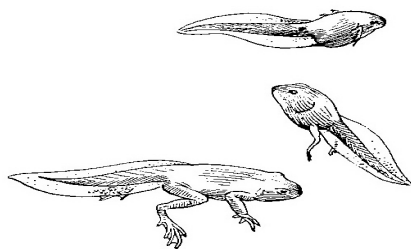
De Bruine kikker is herkenbaar aan de bruinige kleur en een donkere driehoekige vlek achter het oog. Hij wordt wel eens verward met de Heikikker. De Bruine kikker gaat in februari, vooral 's nachts, naar de paarplaats en plant zich voort in allerlei ondiepe wateren. De paarroep is op enkele meters afstand te horen. Na de paring blijven de dieren nog ongeveer een maand in het water, waarna de jonge padden het land opgaan. De Bruine kikker blijft in de zomer in de buurt van de voortplantingsplaats, is 's nachts actief en leidt een nogal verborgen bestaan. Hij wordt gemiddeld 10 jaar oud.

Gewone pad (*Bufo bufo*)

De Gewone pad is herkenbaar aan de wrachtige huid. De oranje ogen hebben een horizontale pupil. De vrouwtjes worden ongeveer 8 cm en de mannetjes circa 6 cm groot.

Padden leven in allerlei biotopen. Voor hun voortplanting trekken zij eind februari naar het water om daarin de eitjes te leggen. Ze maken dan een paarroep.

Padden overwinteren op het land en worden doorgaans 12 jaar oud. De larven zijn giftig waardoor ze kunnen leven in wateren waarin ook vissen leven. In enkele maanden zijn ze volgroeid.

Larven van de Gewone pad

Groene kikker (Groene kikkercomplex, *Rana exculenta* synklepton)

In Nederland komen de Kleine en de Grote groene kikker voor, die ook nog met elkaar kruisen. Welke groene kikker het hier betreft, laten we in het midden.

De Groene kikker kan tussen 9 en 15 cm groot worden, heeft geen oogstreep, maar wel twee kwaakblazen. Aan de handen van de kikker kun je zien welke soort het betreft. Van mei tot juli verblijven ze in diverse wateren voor de voortplanting. In die tijd leven ook de larven in het water. In en buiten de voorplantingsperiode roept de groene kikker. Hij overwintert in broedhopen, houtstapels en in het bos. Is slechts één keer waargenomen.

Rugstreepad (*Bufo calamita*)

Hoewel er soms een rugstreepad gehoord wordt, is deze niet op de route waargenomen.

Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*)

Is niet waargenomen.

3. Route Brouwerskolkweg

De route aan de Brouwerskolkweg tussen de parkeerplaats bij het Prins-Bernhard-viaduct en de kruising met de Duinlustweg is aan de westzijde van de weg ca. 650 m lang. Er zijn schermen van gaas geplaatst tot ca. 30 cm boven maaiveld en 22 emmers ingegraven om de amfibieën tijdens de voorjaarstrek (heentrek) zoveel mogelijk vóór de oversteek van de weg op te vangen. De schermen sluiten aan op de drie tunnels (in 2008 geplaatst door Gemeente Bloemendaal).

De heentrek vindt plaats in februari, maart en april en is afhankelijk van de buitentemperatuur en weersomstandigheden. De vrouwtjes gaan veelal direct na de paring terug naar hun zomerbiotoop. De mannetjes blijven vaak nog een tijd in het water rondhangen.

Aan de oostzijde van de Brouwerskolkweg is t.b.v. de terugtrek van de padden gaas neergezet met 9 emmers, zodat de amfibieën naar een van de tunnels geleid of in een emmer opgevangen worden. De terugtrek vindt geleidelijk plaats, waardoor het aantal slachtoffers geringer is.

Gemeente Bloemendaal heeft het paardenpad ten oosten van de Brouwerskolkweg verlegd, omdat dit kruiste met het gaas voor de padden. Nu sluit het gaas aan op de tunnels en kunnen de amfibieën niet meer de weg op lopen.

4. Onze werkwijze

De ochtendploeg loopt vóór 9.00 uur de emmers na en neemt zelf een emmer mee om de padden in te vervoeren. Daarna worden de padden bij een tunnel geplaatst en als dat geen effect heeft aan de overkant van de weg gezet tussen de struiken. Een enkele pad of kikker die een andere richting uit loopt dan verwacht, wordt aan de andere kant van de weg losgelaten.

We raden onze vrijwilligers dringend aan om veiligheidshesjes te dragen, zodat automobilisten gewaarschuwd worden voor overstekende mensen.

De ingegraven emmers zijn genummerd, zodat per emmer nagegaan kan worden hoeveel amfibieën in elke emmer terecht zijn gekomen.

Alle waarnemingen worden doorgegeven aan de coördinator voor het overzicht van de waarnemingen.

De avondploeg gaat na of het gaas afdoende is en of padden langs het gaas lopen of er overheen klimmen. Een half uur na zonsondergang bij regenachtig weer wordt de controle uitgevoerd. De ploeg draagt veiligheidshesjes, neemt een emmer en zaklantaarn mee. We streven ernaar dat de avondploeg met 2 mensen patrouille loopt.

Roosters

In het rooster zijn de afspraken vastgelegd met 13 vrijwilligers die een vaste ochtend of avond onder hun hoede nemen en vrijwilligers die incidenteel mee willen werken. Veelal wordt er door 2 vrijwilligers samen patrouille gelopen. Er waren vier vrijwilligers reserve.

De avondpatrouille is noodzakelijk voor de dagen dat de weersomstandigheden gunstig zijn voor de paddentrek. Dit betekent een nachttemperatuur boven 6°C, regenachtig weer en weinig wind. Hiervoor waren vier vrijwilligers beschikbaar.

5. Seizoen 2010

Publieksactiviteiten

In duincentrum de Zandwaaier van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland was onze werkgroep present op de publieksdag en met de tentoonstelling Op pad. Ravon was ook vertegenwoordigd met een kraam. Bij de kraam hebben zich nieuwe vrijwilligers aangemeld.

Op 6 maart heeft Anneke Koper een interview voor radio De Branding Heemstede gegeven over padden.

Een avondexcursie werd op 12 maart gegeven door Jeanette Veldhuizen en Bernadette van der Louw aan 5 volwassenen en 1 kind.

Op 17 maart werd aan de VMBO-school, 10 kinderen, 1 leerkracht en 3 ouders, een excursie gegeven door Ok Overbeek en Barbara Mather. De kinderen waren erg enthousiast, ze krijgen op school extra natuurlessen vrijwillig (Natuur) en hun lerares Carolien Kooiman heeft zelf een natuurlesprogramma gemaakt.

Incidenteel is er uitleg gegeven aan publiek over het leven van amfibieën.

Paddentrek Brouwerskolkweg

Om de paddentrek van 2010 voor te bereiden zijn we drie dagen met vier mensen en een dag met acht mensen aan het werk geweest. Een keer kregen we hulp van Landschap Noord-Holland. Er is veel begroeiing rond het gaas weggehaald, gesneuvelde emmers zijn vervangen en een aantal sluippaden is gebarricadeerd met takken. De plaatsen van de emmers zijn gemarkeerd met een klein blauw plastic lintje. Bij de tunnels zijn bakken geplaatst om het aantal amfibieën, dat de tunnels passeert, te kunnen volgen.

Op 25 februari is het seizoen begonnen bij 5 °C met 6 gewone padden, 1 bruine kikker, 1 verkeersslachtoffer. Hierna volgde een periode van aanhoudende vorst en sneeuw.

Op 16 maart werd de trek vervolgd en deze duurde tot 8 april. Vanaf het begin van de paddentrek was er ook duidelijk een trek vanuit de Brouwerskolkpark naar Middenduin. Hier zijn 133 Gewone padden en 16 Bruine kikkers geteld. Hier hebben we dit jaar op gekregen.

Dit seizoen waren er twee topdagen in de trek. Eén keer is de avondpatrouille gelopen en zijn 20 Gewone padden en 11 Bruine kikkers bij een tunnel geplaatst. Sommige amfibieën waren zeer actief en klommen over het gaas.

Het aantal verkeersslachtoffers was 19 amfibieën. In de praktijk is het niet altijd mogelijk geweest om vast te stellen om welke soort het ging. Zij zijn allen vermeld bij de heentrek.

Vanaf het begin van de trek hebben we bakken geplaatst aan de oostzijde van de tunnels. Er waren 117 Gewone padden en 31 Bruine kikkers die zelfstandig gepasseerd de tunnels zijn.

Na enige dagen zonder trekbeweging zijn op 21 april de emmers aan de oostkant, de bakken bij de tunnels verwijderd en werd ons werk beëindigd.

Eiafzettingen van amfibieën in de Brouwerskolk waren moeilijk te traceren. Op 7 mei zijn de dikkopjes aan de zuidrand van de Brouwerskolk gezien, verspreid over de planten en tot twee meter van de kant waren ze te zien. De kolk is niet diep en er zijn veel waterplanten en bladeren.

Vermoedelijk zwermen de dikkopjes uit over de hele kolk.

6. Avondpatrouille elders

Bloemendaalseweg tegenover Gemeentehuis Bloemendaal

Door 9 vrijwilligers is er avondpatrouille gelopen aan de Bloemendaalseweg en in samenwerking met de paddengroep van het Halve maantje. De amfibieën lopen van west naar oost. Aan de oostzijde van de Bloemendaalse weg liggen verschillende vijvers.

Hier zijn 252 Gewone padden, 14 Bruine kikkers, 5 Kleine watersalamanders en 9 verkeersslachtoffers geteld.

Er is een melding gekomen, dat de padden achter het Gemeentehuis op de trappen lopen.

Ter hoogte van het Gemeentehuis van Bloemendaal is avondpatrouille gelopen op de volgende data:

18-3-10: 13 Gewone padden en 5 verkeersslachtoffers

19-3-10: 37 Gewone padden, 2 Kleine watersalamanders, 1 Bruine kikker

20-3-10: 64 Gewone padden

24-3-10: 54 Gewone padden, 1 Bruine kikker, 2 Kleine watersalamanders

25-3-10: 44 Gewone padden, 8 Bruine kikkers

26-3-10: 11 Gewone padden, 1 Kleine watersalamander

27-3-10: 22 Gewone padden, 2 Bruine kikkers, 3 verkeersslachtoffers

28-3-10: 1 Gewone pad, 1 Bruine kikker, 1 verkeersslachtoffer

30-3-10: 6 Gewone padden en 1 Bruine kikker

Marianne Zijderveld, Barbara Tanner, Ton Höcker, Sandra Keizer en dochters Janne Roos en Sterra Roos, Silvia Barens, Anneke Koper

Korte Zijlweg, Bloemendaalseweg Overveen en terrein voormalig Marine Hospitaal

Vanaf NS-station Overveen langs Bloemendaalseweg en de Korte Zijlweg tot aan de brug over de Brouwersvaart komen amfibieën uit de landgoederen en tuinen naar het water voor hun voortplanting op het bouwterrein voormalig Marine hospitaal, vijver op landgoed Tetterode en het weiland. Het

doorkomende verkeer op de Bloemendaalseweg en de Korte zijlweg is dan een gevaar voor de migrerende amfibieën. Opvallend is de trek is naar het bouwterrein Marine Hospitaal.

Gemeente Bloemendaal heeft ook de hulp van ons gevraagd voor het vangen van amfibieën die naar het terrein van het Marine hospitaal en park Tetterode willen.

De overgezette dieren zijn: 102 Gewone padden, 1 Groene kikker, 8 Bruine kikkers en 1 Kleine watersalamander en er waren 36 verkeersslachtoffers. Hiervan zijn er rond het bouwterrein 18 Gewone padden geteld, 3 Bruine kikkers en 1 Kleine watersalamander. Diverse wandelaars zijn hier ook actief geweest. Verder zijn er dieren die 's nachts de weg succesvol oversteken.

Tijdens de avondpatrouille door Wim Konijnenberg en Anneke Koper zijn de volgende waarnemingen gedaan:

24-3-10: 5 Gewone padden overgezet, 25 verkeersslachtoffers

25-3-10: 63 Gewone padden, 1 Groene kikker, 5 Bruine kikkers en 10 verkeersslachtoffers

26-3-10: 6 Gewone padden

30-3-10: 1 verkeersslachtoffer

2-4-10: 6 Gewone padden en 1 Bruine kikker (M. Hospitaal: 5 Gewone padden en 1 Bruine kikker)

3-4-10: 12 Gewone padden 2 bruine kikkers (Marine Hospitaal: 6 Gew. padden en 2 Bruine kikkers)

4-4-10: 8 Gewone padden (Marine Hospitaal: 7 padden)

5-4-10: 2 Gewone padden en 1 Kleine watersalamander

7. Overige

Elswothoek

In verband met het oversteken van de Korte Zijlweg door amfibieën is een verzoek ingediend bij de nieuwe eigenaren van □Elswothoek□ om een poel voor amfibieën aan te leggen op hun terrein. Ons verzoek is in overweging genomen.

Waarnemingen

Het is algemeen bekend, dat damherten in het Brouwerskolkpark en omgeving leven en naar de kolk gaan om te drinken.

Gewimperde aardsterren (*Geastrum fimbriatum*).

De Wijngaardslak wordt op diverse plaatsen in het Brouwerskolkpark aangetroffen.

Door Dik Vonk zijn twee keverlarven *Nebria brevicollis* gedetermineerd. Verder is de Tuinschallebijter (*Carabus nemoralis*) en de glansloopkever (*Amara aenea*) in tientallen waargenomen.

Dank voor de samenwerking

Dit seizoen hebben achttien leden van de werkgroep en andere vrijwilligers meegewerkt:

Marianne Zijderveld, Bernadette van der Louw, Jeanette Veldhuizen, Wim Konijnenberg, Emma Bakker, Jaap Tol, Johan van der Plas, Jan Jaap Moerkerk, Ellis Brassier, Barbara Mather, Ok Overbeek, Ingrid Storm, John de Jonge, Huub en Annie Veerkamp, Renate en Ronald Sprokkereef, en Anneke Koper.

Paddengroep Duin en Daal Daal <paddengroepduinendaal@gmail.com> Ria Gaanderse

Thea Spruyt vertegenwoordigde de groepen van Noord-Kennemerland.

Landschap Noord-Holland en hun medewerkers.

Vrijwilligers die actief waren voor de Bloemendaalseweg en de Midden Duin en Daalseweg

Marianne Zijderveld, Barbara Tanner, Ton Höcker, Sandra Keizer en dochters Janne Roos en Sterra Roos, Silvia Barens en Anneke Koper.

Marianne Zijderveld heeft vanaf de oprichting van de werkgroep meegewerkt. Excuses dat zij niet vermeld is in het verslag 2008-2009.

8. Evaluatie

Het aantal amfibieën is toegenomen in 2010. De tellingen via bakken bij de tunnels toont aan dat de tunnels gebruikt worden door Gewone padden en Bruine kikkers.

Wederom kunnen we aantonen dat er trek is van de Brouwerskolk naar Middenduin.

Een punt van aandacht is de bocht in de weg waar het gaas vrij dicht langs de weg staat en de automobilisten ons niet goed kunnen zien.

Voor het zware werk waren we aangewezen op hulp van anderen, zoals Landschap Noord-Holland.

Rond de Korte Zijlweg leeft een kleine populatie amfibieën, waaraan alleen ad hoc bescherming werd gegeven. In de omgeving van Bloemendaalseweg t.o. Gemeentehuis Bloemendaal leeft een vrij grote populatie van amfibieën, die ook ad hoc bescherming kreeg.

Dankzij de inzet van vrijwilligers en samenwerking met andere organisaties is bescherming van de amfibieën beheersbaar en mogelijk geweest.

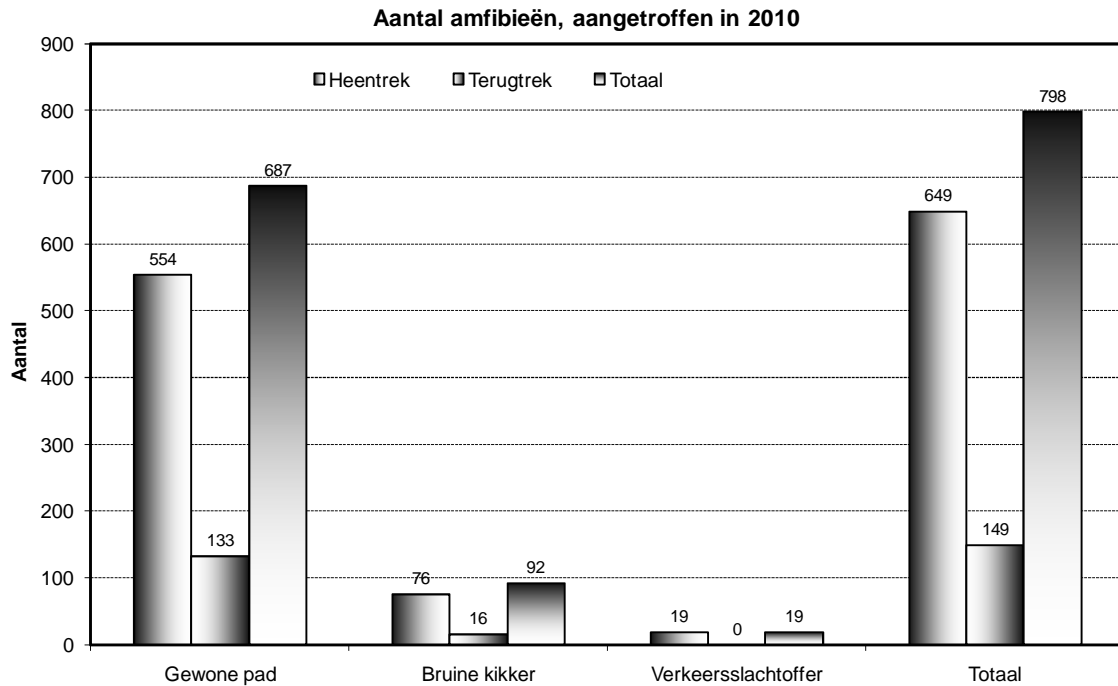
9. Literatuur

Veldgids Amfibieën en reptielen, Ton Stumpel en Henk Strijbosch. KNNV Uitgeverij Utecht 2006.

Bijlagen

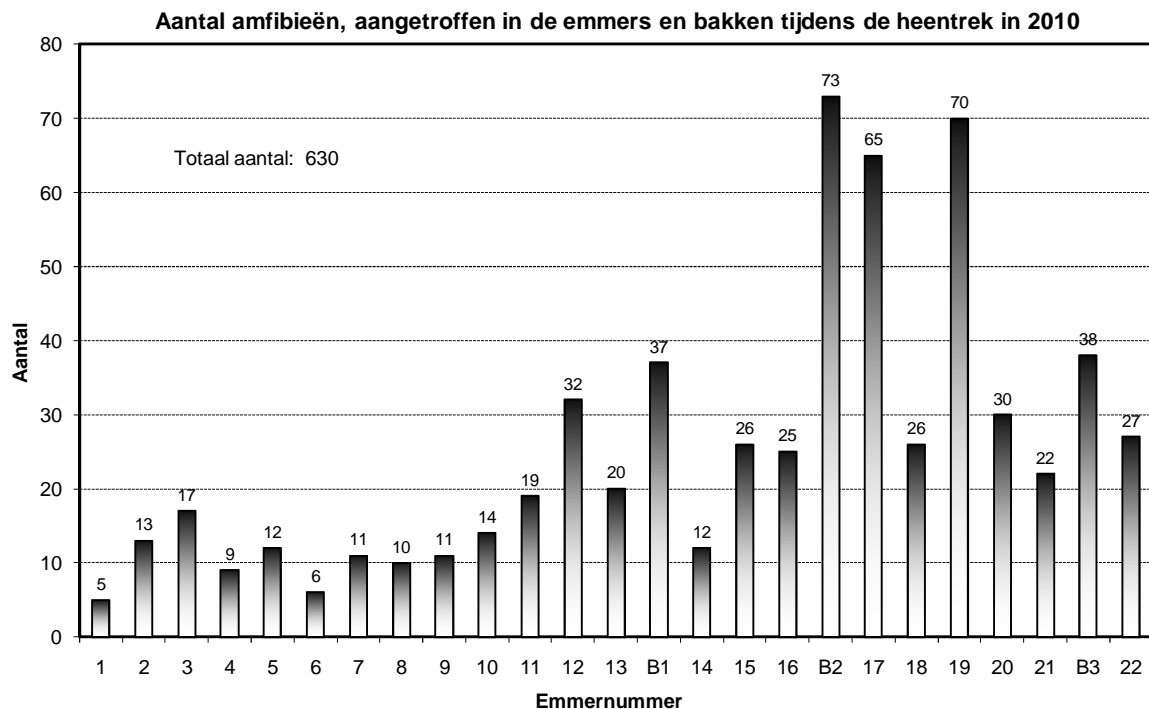
Bijlage 1.

In 2010 aangetroffen amfibieën tijdens de heen- en terugtrek. Het betreft 649 Gewone padden en 149 Bruine kikkers; totaal: 798 amfibieën.

Bijlage 2.

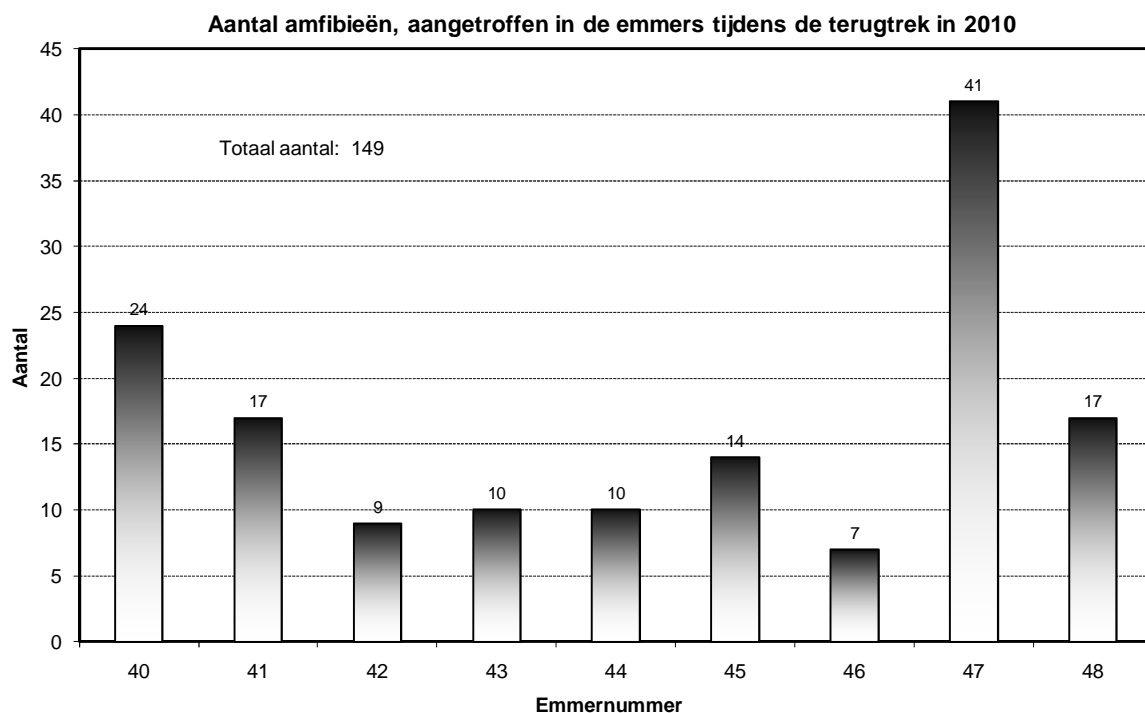
In 2010 tijdens de heentrek in de emmers 1 t/m 22 en de bakken 1 t/m 3 aangetroffen amfibieën. Er zijn 554 Gewone padden en 76 Bruine kikkers in de emmers gevonden; totaal 630 amfibieën. B1, B2 en B3 zijn de bakken die aan het eind van de tunnels zijn ingegraven.

Bijlage 3.

In 2010 tijdens de terugtrek in de emmers 40 t/m 48 aangetroffen amfibieën.

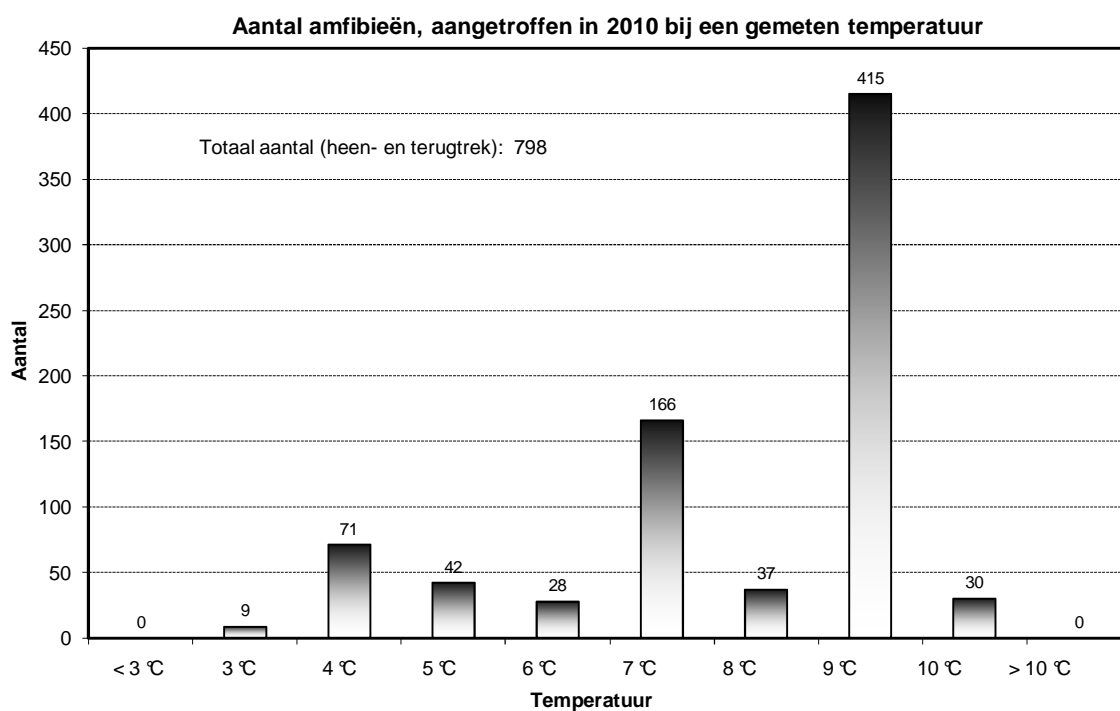
Er zijn 133 Gewone padden en 16 Bruine kikkers in de emmers gevonden; totaal 149 amfibieën.

Bijlage 4.

In 2010 tijdens de heen- én terugtrek aangetroffen amfibieën bij een gemeten temperatuur.

De grootste activiteit vond plaats bij 9 °C.

Bijlage 5.

In de periode 2006-2010 aangetroffen amfibieën tijdens de heen- én terugtrek.

